

**МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА**

За министър:

Заместник-министър: *Б. Баиров*

Заповед за заместване №: *7009-543*

от *28.08.2015*

**УТВЪРЖДАВАМ:  
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА  
ВЕЖДИ РАШИДОВ**

**НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА  
ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА  
ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

Направление: 212 МУЗИКАЛНИ И СЦЕНИЧНИ ИЗКУСТВА  
Професия: 2120 ТАНЦЬОР  
Специалност: 2120502 МОДЕРЕН ТАНЦ

София, 2015 г.

*А*

## **1. Цел на изпитната програма**

Изпитната програма има за цел организирането и провеждането на държавни изпити по теория и практика за придобиване трета степен на професионална квалификация за професията –“Танцър”, със специалност “Модерен танц”.

Разработена е на основата на ЗНП, ЗПОО, ЗСООМ, нормативните документи за придобиване степен на професионална квалификация.

## **2. Организация и съдържание на държавните изпити за придобиване на трета степен на професионална квалификация**

1. Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация са:
  - Изпит по теория на професията по обобщен конспект.
  - Изпит по практика на професията.
2. Държавният изпит по теория на професията е национален и писмен, провежда се на една дата за всички ученици. Продължителността на изпита е 4 астрономически часа. В деня на изпита в запечатани пликове се предствят всички изпитни теми и за всяка специалност се изтегля една изпитна тема.
3. Държавният изпит по теория на професията се оценява от изпитна комисия, определена със заповед на директора на училището.
4. Държавният изпит по практика на професията представлява изпълнение на танцов материал, съдържащ се в учебните програми по модерен танц и в съответствие с образователните изисквания за професия ”Танцър”. Провежда се по график на училището.
5. Държавният изпит по практика на професията се провежда пред комисия, назначена от директора на училището.
6. В определеното в графика време и място за провеждане на държавните изпити по теория и практика на професията, учениците се явяват с документ за самоличност.
7. Оценките поставени от изпитните комисии са окончателни и не подлежат на промяна.

### 3. Професионални компетенции и критерии за оценяването им

1. Професионални компетенции, придобити в резултат на обучението по теория на професията:

**Таблица 1**

	Професионални компетенции	Учебни предмети		
		1	2	3
1.	Познаване на методическите принципи и правила за изграждане на правилна постановка и танцувална техника	X		
2.	Познаване и боравене с понятията и терминологията на специалността	X		X
3.	Познаване на основните принципи и методи за работа в група	X		
4.	Познаване на принципите и методите за самостоятелна работа	X		X
5.	Познаване на епохите и стиловете в модерния танц			X
6.	Познаване на епохите и направленията в историята и развитието на танца	X		X
7.	Познаване на принципите за достигане на висока танцувална техника и изразителност	X		X
8.	Познаване и прилагане на принципите на модерния танц		X	
9.	Познаване и прилагане на принципите в българския модерен танц		X	
10.	Познаване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд	X		

#### Легенда към таблица 1

- 1) Главен специален предмет - Модерен танц. Теория и методика на специалността.

- 2) Учебна практика.
- 3) История на модерния танц.

Критерии за оценяване на професионалните компетенции на кандидатите за придобиване на професионална квалификация за професия “Танцьор” са свързани със способностите им да се реализират в областта на танца, както да се обучават и развиват в академична среда.

На това ниво от кандидатите се очаква следното:

- Да покажат, че са в състояние да разбират същността на изпитните задачи (комплексни теми) и тяхната връзка с курса, който са завършили; да демонстрират необходимите за случая знания.
  - Могат да ги излагат устно и писмено
  - Притежават необходимите знания и умения за успешна професионална реализация.
  - Могат да намират самостоятелно нужната информация по конкретни теоретични и практически въпроси свързани с професията им.
  - Демонстрират разбиране на теоретичните аспекти и тяхната връзка с практическите умения в областта на професионалната танцова практика.
  - Имат яснота за силните си и слабите страни в областите с които се занимават - солово изпълнение, танц в група, методически анализ.
2. Учебно съдържание и критерии за оценяване степента на усвояването му.

	Учебни предмети Теми на учебното съдържание	Критерии за оценяване
	Главен специален предмет Модерен танц Теория и методика на специалността История на модерния танц	
<b>1</b>	<b><u>Тема 1.</u></b> Произход и съдържание на модерния танц: а) Произход на танца б) Характеристики на модерния танц	Степен на обхващане на проблематиката Притежание на систематизирани знания Вярност на определенията и примерите Грамматически правилен език

2	<p><b><u>Тема 2.</u></b>  Модерният танц в Европа в началото на 20 век:  а) Зараждане  - Айседора Дънкан  б) Немски експресивен танц  - Мери Вигман, Курт Йоос</p>	<p>Степен на обхващане на проблематиката  Стил в изложението  Притежание на систематизирани знания  Вярност на определенията и примерите  Грамматически правилен език</p>
3	<p><b><u>Тема 3.</u></b>  Рудолф фон Лабан  а) Живот и творчество  б) Теория и принципи</p>	<p>Степен на обхващане на проблематиката  Притежание на систематизирани знания  Вярност на определенията и примерите  Грамматически правилен език</p>
4	<p><b><u>Тема 4.</u></b>  Модерният танц в Америка в началото на 20 век.  а) Пионери - Рут Сент'Денис и Тед Шоун  б) Марта Греъм – живот и творчество  в) Дорис Хъмфри - принос за развитие на хореографската теория на модерния танц  г) Хосе Лимон</p>	<p>Степен на обхващане на проблематиката  Стил в изложението  Притежание на систематизирани знания  Вярност на определенията и примерите  Грамматически правилен език</p>
5	<p><b><u>Тема 5.</u></b>  Модерният танц в Европа през втората половина на 20 век.  а) Обединено Кралство  - трупата на Мари Рамберт, основаване на Лабан център  б) Северна Европа  - Скандинавия (Бригите Кулберг, Матс Ек)</p>	<p>Степен на обхващане на проблематиката  Стил в изложението  Притежание на систематизирани знания  Вярност на определенията и примерите  Грамматически правилен език</p>
6	<p><b><u>Тема 6.</u></b>  Модерният танц в Европа през втората половина на 20 век.  а) Холандия  - Иржи Килиан  б) Германия-немски танцов театър  - Пина Бауш  в) Морис Бежар</p>	<p>Степен на обхващане на проблематиката  Стил в изложението  Притежание на систематизирани знания  Вярност на определенията и примерите  Грамматически правилен език</p>

7	<p><b><u>Тема 7.</u></b>  Модерният танц в Америка през втората половина на 20 век.  а) Пост- постмодерен танц  - Триша Браун  б) Контакт импровизация  - Стив Пакстън  - Уилям Форсайт</p>	<p>Степен на обхващане на проблематиката  Стил в изложението  Притежание на систематизирани знания  Вярност на определенията и примерите  Грамматически правилен език</p>
8	<p><b><u>Тема 8.</u></b>  Модерният танц в България  а) Зараждане на модерния танц в България. Емблематични личности  - Анастас Петров  - Мария Димова и Лидия Вълкова-Бешевич  б) Характеристики, особености и тенденции в развитието на съвременния танц в България</p>	<p>Степен на обхващане на проблематиката  Стил в изложението  Притежание на систематизирани знания  Вярност на определенията и примерите  Грамматически правилен език</p>
9	<p><b><u>Тема 9.</u></b>  Модерният танц в България  а) Зараждане на модерния танц в България. Емблематични личности  - Нина Кираджиева  - Богдан Ковачев  - Маргарита Арнаудова и балет „Арабеск“  б) Характеристики, особености и тенденции в развитието на съвременния танц в България</p>	<p>Степен на обхващане на проблематиката  Стил в изложението  Притежание на систематизирани знания  Вярност на определенията и примерите  Грамматически правилен език</p>
10	<p><b><u>Тема 10.</u></b>  Марта Грѐм – основни принципи  връзката между дишане и движение - контрекшън, рилиз, лифт  основни позиции на тялото  структура на екзерсиса</p>	<p>Познаване и владееене на терминологията  Степен на обхващане на проблематиката  Вярност на определенията и примерите  Притежание на систематизирани знания  Грамматически правилен език  Познаване на структурата на урока и същностното съдържание на всеки раздел от него.</p>
11	<p><b><u>Тема 11.</u></b>  Джаз танц – основни принципи  а) зараждане на Афро-Американския джаз  - Алвин Ейли  б) методика</p>	<p>Познаване и владееене на терминологията  Вярност на определенията и примерите  Притежание на систематизирани знания  Грамматически правилен език  Познаване на структурата на урока и същностното му съдържание</p>

12	<p><u>Тема 12.</u> Рилийз техника а) възникване и развитие б) методика</p>	<p>Познаване и владеење на терминологијата Вярност на определенијата и примерите Притежание на систематизирани знања Грамматически правилен език Познавање на структурата на урока и същностното съдржание на всеки раздел от него.</p>
13	<p><u>Тема 13.</u> Књингам техника а) Мърс Књингам – живот и творчество б) основни принципи на техниката в) структура на екзерсиса</p>	<p>Познавање и владеење на терминологијата Вярност на определенијата и примерите Притежание на систематизирани знања Грамматически правилен език Познавање на структурата на урока и същностното съдржание на всеки раздел от него.</p>
14	<p><u>Тема 14.</u> Импровизација – основни методи а) солова импровизација б) групова импровизација</p>	<p>Степен на обхваќање на проблематиката Притежание на систематизирани знања Владеење и боравене с терминологијата Стил в изложението Грамматически правилен език</p>
15	<p><u>Тема 15.</u> Композиција – елементи на композицијата а) развивање на композицијата в пространството – точка, посока и ориентација б) развивање на композицијата във времето – ритъм, фраза, дљжина</p>	<p>Степен на обхваќање на проблематиката Притежание на систематизирани знања Владеење и боравене с терминологијата Стил в изложението Грамматически правилен език</p>
16	<p><u>Тема 16.</u> Творчески процес в танцовата композиција а) творчески импулс - идеја б) избор на средства в) моделирање на формата г) представяње и оценка на творбата</p>	<p>Степен на обхваќање на проблематиката Притежание на систематизирани знања Владеење и боравене с терминологијата Стил в изложението Грамматически правилен език</p>

#### 4. Изпитна програма за државен изпит по теорија на професијата

4.0.Обоѓен конспект- изпитни теми по писмен изпит.

Комплексна тема	План-тезис	Макс. Брой точки
<b><u>Тема 1.</u></b> Произход и съдържание на модерния танц.	Произход на танца.	20
	Характеристики на модерния танц.	20
	Основни стилове и тенденции в развитието на модерния танц.	20
<b><u>Тема 2.</u></b> Модерният танц в Европа в началото на 20 век.	Зараждане – Айседора Дънкан.	20
	Немски експресивен танц: - Мери Вигман	20
	- Курт Йоос	20
<b><u>Тема 3.</u></b> Рудолф фон Лабан	Живот и творчество.	20
	Принос в развитието на танцовата теория.	20
	Принципи на Лабан анализ.	20
<b><u>Тема 4.</u></b> Модерният танц в Америка в началото на 20 век.	Пионери – Рут Сент’Денис и Тед Шоун.	10
	Марта Греъм – живот и творчество.	20
	Дорис Хъмфри - принос за развитие на хореографската теория на модерния танц.	20
	Хосе Лимон.	10
<b><u>Тема 5.</u></b> Модерният танц в Европа през втората половина на 20 век.	Обединено Кралство: - трупата на Мари Рамберт, основаване на Лабан център	15
	Северна Европа: - Скандинавия - Бригите Кулберг, Матс Ек	15
<b><u>Тема 6.</u></b> Модерният танц в Европа през втората половина на 20 век.	Северна Европа: Холандия - Иржи Килиан	15
	Германия: - немски танцов театър - Пина Бауш	15
	Морис Бежар.	15



<p><b><u>Тема 7.</u></b> Модерният танц в Америка през втората половина на 20 век.</p>	<p>Постмодерен танц – Триша Браун. Контакт импровизация – Стив Пакстън. Уилям Форсайт</p>	<p>20 20 20</p>
<p><b><u>Тема 8.</u></b> Модерният танц в България</p>	<p>Зараждане на модерния танц в България. Емблематични личности: - Анастас Петров - Мария Димова и Лидия Вълкова-Бешевич Характеристики, особености и тенденции в развитието на съвременния танц в България.</p>	<p>10 20 30</p>
<p><b><u>Тема 9.</u></b> Модерният танц в България</p>	<p>Зараждане на модерния танц в България. Емблематични личности: - Нина Кираджиева - Богдан Ковачев - Маргарита Арнаудова и балет „Арабеск” Характеристики, особености и тенденции в развитието на съвременния танц в България.</p>	<p>10 20 30</p>
<p><b><u>Тема 10.</u></b> Марта Греъм – основни принципи</p>	<p>Връзката между дишане и движение - контрекшън, рилийз, лифт. Основни позиции на тялото. Структура на екзерсиса.</p>	<p>20 20 20</p>
<p><b><u>Тема 11.</u></b> Джаз танц – основни принципи</p>	<p>Зараждане на Афро-Американския джаз – Алвин Ейли. Методика: - Терминология и особености. - Структура на екзерсиса.</p>	<p>20 20 20</p>
<p><b><u>Тема 12.</u></b> Рилийз техника.</p>	<p>Възникване, развитие. Методика: - Терминология и особености. - Структура на екзерсиса.</p>	<p>20 20 20</p>

<p><b>Тема 13.</b> Кънингам техника</p>	<p>Мърс Кънингам – живот и творчество. Основни принципи на техниката. Структура на екзерсиса.</p>	<p>20 20 20</p>
<p><b>Тема 14.</b> Импровизация – основни методи</p>	<p>Основни видове и похвати. Солова импровизация. Групова импровизация.</p>	<p>30 15 15</p>
<p><b>Тема 15.</b> Композиция – елементи на композицията</p>	<p>Характеристики и методи Фактор – пространство. Фактор – време.</p>	<p>30 15 15</p>
<p><b>Тема 16.</b> Творчески процес в танцовата композиция</p>	<p>Що е творчество? Технология на творчеството: - творчески импулс – идея - избор на средства - моделиране на формата - представяне и оценка на творбата</p>	<p>10 10 10 10 10</p>

#### 4. Държавен изпит по практика на професията

##### 4.1. Критерии за оценяване по практика на професията

- а) Показват усвоен материал във всички раздели на изпита 20 точки**
- б) Музикалност на изпълнението 10 точки**
- в) Координация и танцовалност 20 точки**
- г) Индивидуален стил на изпълнение 10 точки**

##### 4.2. Програма за изпит по практика на професията.

Всеки ученик трябва да изпълни следното:

а). Комплексен екзерсис на :

☞ Земя, среда – в група

☞ По диагонали – в група

☞ Скокове и комбинации – в група.

б). Учебна практика:

- Модерен танцов етюд – солово изпълнение
- Интерпретация на модерен етюд- соло или група

### **5. Система за оценяване:**

Оценяването на изпитните теми по теория на професията и на изпита по практика на професията се извършва по единни критерии, съгласно приложените таблици.

За всеки критерий се определя относителна тежест в точки.

Максималният брой точки е 60.

В зависимост от показаните знания и умения за всеки критерий могат да се получат от 0 до максималния брой точки.

- При пълно и вярно покриване на съдържанието на критерия се поставят максималния брой точки.
- При непълно покриване на съдържанието се отнемат от 20 до 50 % от максималния брой точки.
- При допуснати съществени пропуски и грешки се отнемат над 50% от максималния брой точки, които могат да бъдат и 0.
- Точките от всички критерии се събират и получената максимална сума от 60 точки се дели на 10 и се получава оценка по шестобалната система, която се изчислява до точност 0,01.
- Окончателната оценка се формира като средноаритметична оценка по шестобалната система от оценките, поставени от всеки член от комисията с точност до 0,01.

**Приложение № 1**

Заявление за допускане до изпити  
за професионална квалификация

---

/вид, наименование на училището/

ДО  
ДИРЕКТОРА НА

.....  
.....

**ЗАЯВЛЕНИЕ  
ЗА ДОПУСКАНЕ ДО ИЗПИТИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

от .....  
/име, презиме и фамилия на ученика/

ЕГН ..... Входящ номер ..... клас .....

Професия ..... специалност .....

Живуц на адрес: .....

..... Тел.....

Уважаеми господин /госпожо/ директор,

През учебната 200.../200... г. предстои да завърша XII клас и заявявам желанието си да се явя на изпити за професионална квалификация, както следва:

- Теория на професията по обобщен конспект и по практика на професията

Ученик: .....  
/подпис/

Длъжностно лице: .....  
/подпис/